

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/108/2019
Identifikačné číslo spisu: 8015201113
Dátum vydania rozhodnutia: 09.09.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:8015201113.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne J. P., bytom B. XX-XXX S., U. D., zastúpenej advokátom JUDr. Dušanom Remetom, so sídlom v Prešove, Masarykova 2, proti žalovanému Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave, ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, za účasti S. - Q., so sídlom J., IČO: XX XXX XXX, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočka Košice zo dňa 19. apríla 2013, č. 633621-2/2013-KEM, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 27. septembra 2017, č.k. 9Scud/1/2016 - 39 v znení opravného uznesenia sp. zn. 9Scud/1/2016-57 zo dňa 7. augusta 2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a.

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Košiciach napadnutým uznesením zo dňa 27. septembra 2017, č.k. 9Scud/1/2016 -39 ako neprípustnú odmietol žalobu podľa § 98 ods. 1 písm. g/ písm. b/ zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“), ktorou sa žalobkyňa domáhala, aby súd uložil žalovanému, resp. organizačnej zložke Sociálnej poisťovni, pobočka Košice povinnosť doručiť žalobkyňi rozhodnutie č. 63621-2/2013-KEM zo dňa 19. apríla 2013 alebo zrušil označené rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Košice a zároveň žiadala priznať náhradu trov konania. Súčasne krajský súd rozhodol o náhrade trov konania tak, že ich náhradu žiadnemu z účastníkov nepriznal.

2. Z odôvodnenia uvedeného uznesenia vyplýva, že v predmetnej veci ide o správnu žalobu v sociálnych veciach podľa § 199 ods. 1 písm. a/ SSP. Zo žalobného návrhu vyplynulo, že žalobkyňa ako opomenutá účastníčka správneho konania žiadala, aby súd uložil žalovanému, resp. jeho organizačnej zložke doručiť rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa, eventuálne rozhodnutie žiadala zrušiť. V súvislosti s takto

formulovaným žalobným návrhom správny súd konštatoval neexistenciu procesnoprávnych podmienok pre navrhovaný postup podľa § 179 ods. 1 SSP. Z administratívneho spisu žalovaného, ako aj správneho orgánu prvého stupňa správny súd zistil, že Sociálna poisťovňa, pobočka Košice so žalobkyňou konala ako s účastníčkou administratívneho konania a doručovala jej aj označené rozhodnutie na známu adresu v cudzine.

3. Aplikácia právneho režimu uvedeného v ustanovení § 179 ods. 1 SSP (predtým § 250b ods. 2 OSP) predpokladá taký procesný stav v administratívnom konaní, v rámci ktorého správny orgán nepovažuje dotknutý subjekt za účastníka konania, nekoná s ním a ani mu nedoručí svoje rozhodnutie. Dané zákonom predpokladané východiskové skutočnosti pre možný procesný postup podľa označeného ustanovenia procesného predpisu v preskúmvanej veci z obsahu administratívneho spisu nevyplývajú.

4. V prípade eventuálneho petitu žalobkyne, ktorým sa domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu prvého stupňa a navrhla toto rozhodnutie zrušiť, správny súd zdôraznil, že pred žalovaným na základe odvolania, podaného jej zamestnávateľom prebehlo odvolacie konanie, ktorého výsledok - rozhodnutie zo dňa 2. septembra 2013, č. 40596-2/2013-BA jej bolo doručené dňa 19. septembra 2013. Za takejto situácie je podľa názoru správneho súdu vylúčené zo samotného súdneho prieskumu rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa, proti ktorému bol podaný riadny opravný prostriedok, na základe ktorého prebehlo aj riadne konanie pred odvolacím orgánom.

5. Vo vzťahu k námietke o neúčinnom doručení rozhodnutia správneho orgánu prvého stupňa správny súd uviedol, že táto námietka sa javila ako neopodstatnená práve v súvislosti s tým, že žalobkyňa bolo žalovaným doručované do cudziny aj rozhodnutie zo dňa 2. septembra 2013, č. 40596-2/2013-BA, ktoré žalobkyňa, ako o tom svedčí doručka pre medzinárodný poštový styk, prevzala dňa 4. septembra 2013, teda mala k dispozícii rozhodnutie žalovaného. Práve toto rozhodnutie odvolacieho správneho orgánu bolo po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov spôsobilé na súdny prieskum pred správnym súdom, a to vrátane námietok o nedodržaní procesného postupu pri doručovaní rozhodnutia správneho orgánu prvého stupňa. V prípade, ak žalobkyňa toto právo nevyužila, a napriek tomu sa domnievala, že bola ukrátená na svojich subjektívnych právach, spôsobilým opatrením orgánu verejnej správy na súdny prieskum jej zákonnosti bolo vyjadrenie žalovaného č. 52307-4/2015-BA zo dňa 17. septembra 2015, ktorým žalovaný zasiahol do práv žalobkyne tým, že konštatoval zmeškanie lehoty na podanie odvolania zo strany žalobkyne.

6. O náhrade trov konania rozhodol správny súd podľa § 170 písm. a/ SSP, podľa ktorého žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania, ak žaloba bola odmietnutá.

7. Opravným uznesením zo dňa 7. augusta 2019, sp. zn. 9Scud/1/2016-57, správny súd podľa § 143 SSP opravil záhlavie uznesenia zo dňa 27. septembra 2017, č.k. 9Scud/1/2016-39 tak, že: za účasti účastníka konania: S., so sídlom J., IČO: XXXXXXXXX“.....

II.

8. Vo včas podanej kasačnej sťažnosti z dôvodov uvedených v ust. § 440 ods. 1 písm. g) a h) SSP sa žalobkyňa nestotožnila s výkladom ust. § 179 ods. 1 písm. b/ SSP v spojení s ust. § 212 ods. 1,3 zákona o sociálnom poistení a § 215 ods. 2 a § 218 ods. 2 tohto zákona o sociálnom poistení a právnym posúdením veci zo strany krajského súdu.

9. Vyjadrila názor, že správny súd nie je viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby, ak rozhodnutie alebo opatrenie vydal orgán, ktorý na to nebol podľa zákona oprávnený (§ 134 ods. 2 písm. b/ SSP). Krajský súd nebol viazaný ani samotnými dôvodmi žaloby a mal ex lege zrušiť napadnuté rozhodnutie pobočky Sociálnej poisťovne a Sociálnej poisťovne, ústredie, nakoľko ide o rozhodnutie vydané orgánmi, ktoré na to neboli podľa zákona oprávnené. Za rozhodnutie a ani za opatrenie nemožno považovať ani vyjadrenie žalovaného, proti ktorému by bolo možné podať správnu žalobu. Vyjadrenie podal žalovaný bez akéhokoľvek podkladu, v dôsledku čoho ho možno označiť za ničotný, resp. nulitný správny akt, ktorý

nevyvoláva žiadne právne následky.

10. Ďalej žalobkyňa uviedla, že bolo potrebné ju považovať aj za tzv. opomenutého účastníka podľa § 179 SSP. Skutočnosť, že rozhodnutie prvostupňového orgánu verejnej správy nebolo žalobkyni doručené do vlastných rúk, pritom nie je sporné. Rozhodnutie prevzala iná osoba, čo žalovaný nespochybnil. Sporným sa javí iba to, či predmetné rozhodnutie bolo žalobkyni potrebné doručovať do vlastných rúk. K tejto podstatnej otázke krajský súd nezaujal žiadne stanovisko. Rozhodnutie prvostupňového orgánu verejnej správy sa týka poistného vzťahu medzi žalobkyňou, resp. jej zamestnávateľom na jednej strane a štátom, resp. žalovaným, prípadne prvostupňovým orgánom verejnej správy na druhej strane, čo v celom rozsahu odôvodňuje potrebu doručiť takéto rozhodnutie žalobkyni do vlastných rúk v súlade s ustanovením § 212 ods. 3 písm. c/ zákona o sociálnom poistení.

11. Prvostupňový orgán verejnej správy svojím rozhodnutím rozhodol o tom, že žalobkyni ruší povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy, čo možno považovať za rozhodnutie o poistnom, resp. rozhodnutie bezprostredne sa týkajúce platenia poistného a vzniku a zániku poistného vzťahu. Nie je sporné, že ide o nedávkové konanie. Kasačnej sťažnosti žiadala vyhovieť.

III.

12. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalobkyne sa plne stotožnil s názorom krajského súdu a navrhol, aby kasačný súd potvrdil uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 27. septembra 2017, č.k. 9Scud/1/2016-39.

IV.

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ SSP) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu v rozsahu dôvodov uvedených v kasačnej sťažnosti (§ 440 ods. 1,2 SSP) a dospel k záveru, že uznesenie krajského súdu vychádza zo správneho právneho posúdenia a kasačnú sťažnosť je potrebné zamietnuť.

14. Podľa § 5 ods. 2 a 3 SSP konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania. Pri rozhodovaní správny súd dbá na ochranu zákonnosti a verejného záujmu.

15. Podľa § 172 ods. 1 zákona o sociálnom poistení na konanie vo veciach sociálneho poistenia sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní. Všeobecný predpis o správnom konaní sa nevzťahuje ani na konanie vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom.

16. Podľa § 212 ods. 1 a 3 zákona o sociálnom poistení, rozhodnutie sa účastníkovi konania oznamuje doručením rozhodnutia, ak tento zákon neustanovuje inak. Deň doručenia rozhodnutia je deň jeho oznámenia. Rozhodnutie sa účastníkovi konania oznamuje doručením rozhodnutia do vlastných rúk alebo poštou ako doporučená zásielka s doručenkou a poznámkou „do vlastných rúk“. Do vlastných rúk sa doručujú rozhodnutia

- a) o nepríznani dávky, odňatí dávky, znížení dávky alebo o zastavení výplaty dávky,
- b) o uložení povinnosti vrátiť neprávom vyplatené sumy na dávke,
- c) o poistnom, o príspevku na starobné dôchodkové sporenie, o uložení pokuty a penále,
- d) o prerušení konania,
- e) o zastavení konania.

17. Podľa § 215 ods. 1 veta prvá, ods. 2 a ods. 5 zákona o sociálnom poistení odvolanie sa podáva na organizačnej zložke Sociálnej poisťovne, ktorá napadnuté rozhodnutie vydala. Odvolanie možno podať v lehote do 30 dní odo dňa oznámenia rozhodnutia; ... Včas podané odvolanie má odkladný účinok, ak tento zákon neustanovuje inak.

18. Podľa § 7 písm. a) SSP správne sudy nepreskúmajú právoplatné rozhodnutia orgánov verejnej správy a opatrenia orgánov verejnej správy, ak účastník konania pred ich právoplatnosťou nevyčerpal všetky riadne opravné prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis; povinnosť vyčerpať všetky riadne opravné prostriedky sa nevzťahuje na prokurátora a zainteresovanú verejnosť, ak táto nebola na podanie riadneho opravného prostriedku oprávnená.

19. Podľa § 179 ods. 1 SSP, ak správnu žalobu podá niekto, kto tvrdí, že mu rozhodnutie orgánu verejnej správy alebo opatrenie orgánu verejnej správy nebolo doručené, hoci sa s ním ako s účastníkom administratívneho konania malo konať (ďalej len "opomenutý účastník"), správny súd overí správnosť tohto tvrdenia a skutočnosť, či od vydania napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia neuplynuli viac ako tri roky, a ak sú tieto podmienky splnené, uznesením rozhodne, že orgán verejnej správy je povinný doručiť opomenutému účastníkovi vo veci vydané rozhodnutie alebo opatrenie.

20. Podľa § 181 ods. 1 SSP fyzická osoba alebo právnická osoba musí správnu žalobu podať v lehote dvoch mesiacov od oznámenia rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo opatrenia orgánu verejnej správy, proti ktorému smeruje, ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak.

21. Podľa § 98 ods. 1 písm. d/ a g/ SSP správny súd uznesením odmietne žalobu, ak bola podaná oneskorene alebo je neprípustná.

22. Podľa § 461 SSP kasačný súd zamietne kasačnú sťažnosť, ak po preskúmaní zistí, že nie je dôvodná.

23. Preskúmaním spisového materiálu kasačný súd zistil, že žalobou doručenu Krajskému súdu v Košiciach dňa 26. novembra 2015 sa žalobkyňa domáhala preskúmania zákonnosti postupu rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočka Košice č. 63621-2/2013-KEM zo dňa 19. apríla 2013. V súvislosti s doručením rozhodnutia, ktoré žiadala krajským súdom preskúmať, poukázala na povinnosť sociálnej poisťovne rozhodnutie doručiť do vlastných rúk podľa § 212 ods. 3 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení. Z doručky založenej v administratívnom spise žalovaného (pobočka Košice) je zrejmé, že predmetné rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu dňa 29. apríla 2013 prevzala iná osoba. Krajský súd žalobu o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočka Košice, číslo 63621-2/2013-KEM zo dňa 19. apríla 2013 podľa § 98 ods. 1 písm. g/ SSP odmietol. Proti uzneseniu správneho súdu podala žalobkyňa kasačnú sťažnosť.

24. Kasačný súd posudzujúc charakter rozhodnutia, ktorého preskúmania sa žalobkyňa žalobou doručenu krajskému súdu domáhala, zistil, že Sociálna poisťovňa, pobočka Košice rozhodla podľa § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení vo veci žalobkyne J. P. tak, že jej nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnankyni zamestnávateľa „S.“ od 1. júla 2012 do 30. novembra 2012 podľa slovenskej legislatívy. Z pripojeného administratívneho spisu správneho orgánu bolo preukázateľne zistené, že rozhodnutie bolo doručované žalobkyňi do zahraničia s „doručenkou“ a zamestnávateľovi žalobkyne S. bolo doručené „doručenkou do vlastných rúk“. Sociálna poisťovňa, pobočka Košice listom zo dňa 15. mája 2013 podľa § 216 zákona o sociálnom poistení žalobkyňi oznámila, že dňa 10. mája 2013 bolo doručené odvolanie zamestnávateľa S. proti rozhodnutiu číslo 63621-2/2013-KEM zo dňa 19. apríla 2013, ktorým bolo rozhodnuté, že žalobkyňi nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy. Rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Košice, ktorá v ďalšom postupe podľa § 193 ods. 3 zákona o sociálnom poistení konanie prerušila, bolo doručené žalobkyňi (12. júna 2013) aj jej zamestnávateľovi (7. júna 2013). Zhodne jej bolo doručené (14. augusta 2013) aj oznámenie Sociálnej poisťovne, pobočka Košice zo dňa 6. augusta 2013 o odstúpení odvolania zamestnávateľa k rozhodnutiu do Sociálnej poisťovne, ústredie, ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava. Rozhodnutie odvolacieho orgánu, Sociálnej poisťovne, ústredie, ktorý odvolanie S. z 3. mája 2013 zamietol a rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Košice, číslo 63621-2/2013-KEM z 19. apríla 2013 bolo žalobkyňi doručené dňa 19. septembra 2013. Po

doručení zamestnávateľovi nadobudlo právoplatnosť dňa 23. septembra 2013.

25. Skutkové okolnosti vyplývajúce z obsahu spisov a z vyjadrení účastníkov konania v danej veci preukazujú, že právnou otázkou, ktorú riešilo rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Košice, číslo 63621-2/2013-KEM zo dňa 19. apríla 2013 bola existencia či neexistencia poistného vzťahu, o ktorom rozhodla Sociálna poisťovňa, pobočka Košice podľa § 178 zákona č. 461/2003 Z.z. zaradenej do tretej časti štvrtej hlavy zákona. Zákon o sociálnom poistení pri rozhodnutí o vzniku, prerušení konania a zániku sociálneho poistenia doručovanie do vlastných rúk nevyžaduje. Z doručenky, na ktorú v žalobe poukazuje aj sama žalobkyňa možno konštatovať, že osoba, ktorá rozhodnutie za žalobkyňu prevzala, bola ochotná ho prevziať a odovzdať adresátovi.

26. Žalobkyňa tvrdila, že je opomenutou účastníčkou konania podľa § 179 ods. 1 SSP, keďže jej nebolo do vlastných rúk doručené rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Košice. Krajský súd ju však za opomenutú účastníčku konania nepovažoval a jej žalobu považoval za neprípustnú podľa § 7 písm. a) SSP, preto žalobu odmietol.

27. Kasačný súd sa s takýmto právnym záverom stotožnil. Zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení pozná doručovanie do vlastných rúk a tzv. „obyčajné“ doručovanie. Taxatívny výpočet rozhodnutí, ktoré je potrebné doručiť do vlastných rúk stanovuje § 212 ods. 3 zákona o sociálnom poistení. Pre rozhodnutie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia zákon o sociálnom poistení doručovanie do vlastných rúk nevyžaduje. Právnou otázkou, ktorú záväzne rieši takéto rozhodnutie je existencia či neexistencia samotného poistného vzťahu. Naopak rozhodnutím o poistnom je napríklad rozhodnutie o predpísaní dlžného poistného podľa § 144 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. V takomto prípade musí byť zrejmé a nepochybné, že povinné sociálne poistenie vzniklo a trvalo, resp. stále trvá. Právnou otázkou, o ktorej sa rozhoduje takýmto rozhodnutím je výška poistného, ktoré je subjekt podľa § 128 zákona o sociálnom poistení povinný platiť a odvádzať. Odlišnosť oboch právnych inštitútov je zrejماً aj zo systematického členenia zákona, keď § 172 ods. 5 uvádza, že predmetom nedávkového konania je rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, ako aj konanie o poistnom v sporných prípadoch. Zákonodarcia tieto dve konania rozlišuje. Ustanovenie § 178 ods. 1 zákona o sociálnom poistení určuje, že do pôsobnosti pobočky patrí rozhodovať v prvom stupni o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch a v inom bode, že do pôsobnosti pobočky patrí tiež rozhodovanie o poistnom.

28. Rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Košice, bolo doručené žalobkyňi na známu adresu v cudzine. Rozhodnutie za žalobkyňu prevzala iná osoba, ktorá bola ochotná ho prevziať a odovzdať adresátovi. Pokiaľ aj bolo rozhodnutie prvostupňového orgánu doručené osobe bývajúcej na totožnej adrese so žalobkyňou, toto bolo doručené zákonne, keďže zákon č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení nevyžaduje pri rozhodnutí o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia doručovanie do vlastných rúk. Žaloba je neprípustná, ak smeruje proti prvostupňovému správne rozhodnutiu. Krajský súd správne rozhodol, keď žalobu odmietol.

29. Kasačný súd takisto zistil, že v spise predloženom žalovaným sa nachádza doklad o doručení individuálneho správneho aktu žalovaného zo dňa 6. augusta 2013, ktorým žalobkyňi oznámil odstúpenie odvolania zamestnávateľa, t.j. reagoval na včas podané odvolanie zamestnávateľa žalobkyne proti prvostupňovému rozhodnutiu.

30. Vzhľadom na uvedené dôvody považoval kasačný súd kasačnú sťažnosť za nedôvodnú a rozhodol podľa § 461 SSP tak, že kasačnú sťažnosť zamietol.

31. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 167 ods. 1 a § 168 v spojení s § 467 ods. 1 SSP a nepriznal účastníkom náhradu trov tohto konania. Žalobca v tomto konaní úspech nemal a žalovanému právo na náhradu trov v konaní pred správnymi súdmi neprináleží.

32. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9

zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.